

veeteelt

GRAS

BOERENBLOGS

4 boeren, 4 verhalen

2014 was een topjaar voor de grasopbrengst. Wordt 2015 nog beter? Via het blad en online blogs en films volgt Veeteelt dit jaar vier melkveehouders op de voet in hun grasteelt. Gaat het Jaap Schep lukken om met weinig vertrapping 440 koeien te weiden op de kwetsbare veengrond in Bergambacht? Wint Geert Cools uit het Belgische Lotenhulle voldoende goed gras om zijn krachtvoerkosten verder naar beneden te krijgen? Slagen de biologische melkveehouders Cees Sikkinga en Jitske Bleker erin om op de zware Groninger zeeklei in Bedum meer eiwit van het land te krijgen én de koeien vaker bij de robots te krijgen? Maken we het dit jaar nog mee dat de weidepremie toch naar twee cent gaat en opstaller Edwin Dinkelman uit het Gelderse Lochem weer gaat nadenken over weidegang?

U kunt het allemaal volgen via de verhalen in VeeteeltGRAS en de blogs en de films op www.veeteelt.nl. De grasboeren introduceren we in deze voorjaarsuitgave van VeeteeltGRAS Extra. Hierin vertellen ze over hun plannen, de valkuilen en de uitdagingen voor grasseizoen 2015. In de najaarsuitgave van september kijken ze terug op hoe het grasseizoen tot dan is verlopen. Wat ging er goed, wat ging er fout? En zijn de plannen zoals ze die nu presenteren, ook uitgekomen? Slechts één ding is zeker op dit moment: de start van grasjaar 2015 kon een stuk slechter.

 VeeteeltGRAS maakt met elk van deze melkveehouders in de loop van grasseizoen 2015 een film en acht blogs die te zien zullen zijn op www.veeteelt.nl/voeding

Naam: **Jaap Schep**
 Aantal koeien: **440**
 Aantal hectare: **170**
 Uitdaging: **weiden van 440 koeien**

➔ 1 film en 8 blogs gedurende grasseizoen 2015
 te zien op www.veeteelt.nl/voeding

Jaap Schep: 'Zodra je weidt, praat niemand meer over een megastal'

Elke dag 440 koeien de wei in

Twee joekels van kavelpaden in T-vorm vóór en achter de boerderij faciliteren de dagelijkse weidegang. De 440 koeien van melkveehouder annex boerenkaasmaker Jaap Schep (44) in Bergambacht krijgen het veengrondgras vanaf april in blokken van circa twaalf hectare voorgeschooteld.

Veehouders met 4 miljoen kilo melk zijn er in Nederland niet veel, laat staan dat ze aan weidegang doen. Voor Schep is weidegang een 'must'. 'En niet alleen omdat een kaasboerderij zonder weidegang als een paus zonder kerk is. Ook toen de melk grotendeels naar de fabriek ging, liepen de koeien buiten. Ik ben een fervent aanhanger van weidegang.' Midden in het Groene Hart staat zijn boerderij, met rondom grote steden. In sprongen groeide het melkveebedrijf met

kaasmakerij sinds 1992 van 110 naar 440 koeien. Een megabedrijf? 'Ik erger me aan die discussie en noem mezelf liever megaweider. Aantallen gaan eigen levens leiden en verdringen de inhoud. Zodra je weidt, praat niemand meer over een megastal en vinden ze het prachtig, al die koeien.'

Weiden bepaalt bestaansrecht

Het illustreert volgens Schep hoezeer weidegang het bestaansrecht van de melkveesector bepaalt. Het verhogen van de weidepremie ten koste van opstallers vindt Schep dan ook rechtvaardig. 'Zelfs met 300 koeien op vijf hectare is het je plicht om weidegang serieus te onderzoeken. Het is mij te gemakkelijk, vertellen dat weidegang geen optie is met zoveel koeien, terwijl je weet dat je het

visitekaartje van de sector in gevaar brengt.'

Met 4 miljoen liter melk maakt Schep 400 ton kaas per jaar, 8 ton per week. Via kaascoöperatie De Producent vindt de Goudse Boerenkaas zijn weg naar kaasspecialzaken, supermarkten en het buitenland.

Inclusief pacht- en natuurland gebruikt Schep zo'n 170 hectare land. Daarvan ligt 75 hectare direct rond het bedrijf. Tussen stal en weiland loopt een weg, zodat 440 koeien soms tweemaal daags de weg over moeten. 'De meeste automobilisten vinden dat niet erg, soms foetert er wel eens eentje.'

440 koeien weiden op veengrond in een gebied met een hoog waterpeil, het is een grote uitdaging. Schep is dan ook groot voorstander van onderwaterdrainage. Het waterschap wil daar vooralsnog niet aan. |

Plannen voor 2015

- ✓ Aan de slag met de KringloopWijzer
- ✓ Tien percelen grasland in het najaar doorzaaien
- ✓ Hectare-opbrengst ruim boven de 12 ton droge stof zien te krijgen
- ✓ Onderwaterdrainage op de agenda krijgen

Namen: **Cees Sikkenga en Jitske Bleker**
 Aantal koeien: **180**
 Aantal hectare: **144**
 Uitdaging: **eiwit benutten bij biologisch boeren**

➔ Kijk nu op www.veeteelt.nl/voeding voor een video over de grasteelt bij Cees Sikkenga

Cees Sikkenga: 'We willen meer eiwit van het land halen'

Weiden met robots kost geld

Spijt van hun bedrijfseconomische keuze om in 2009 om te schakelen naar biologisch hebben Cees Sikkenga (56) en Jitske Bleker (55) absoluut niet. De melkprijs is goed, 14 cent hoger dan gangbaar nu. Maar ze lopen op hun bedrijf met 180 koeien en 1,5 miljoen kilo melk op de zware zeeklei in Bedum wel tegen grenzen aan.

Eiwitbenutting is in de biologische melkveehouderij een uitdaging. De peperdure eiwitbrok maakt de noodzaak om veel eiwit van eigen land te halen groter. Maar door de sterke fluctuatie in klaveraandeel en grondmineralisatie wisselt het eiwit aanbod nogal. In het voorjaar is het aanbod laag, in de nazomer en herfst juist hoog. Hoe ga je daarmee om?

Een andere uitdaging is het combineren van drie melkrobots met weidegang. 'Ro-

bots en weiden, het blijft een crime', zegt Sikkenga, toch overtuigd weider. 'Waar we in de winter drie melkbeurten per koe halen, mogen we 's zomers blij zijn met ruim twee. Dat is twee liter per koe per dag maal 200 weidedagen maal 180 koeien. Dan praat je toch over 80.000 liter per jaar maal 46 cent. Dat scheelt 37.000 euro aan omzet.'

Droogte en muizen

Een weideselectiepoort geeft met 180 dieren te veel stress. Daarom pendelen de koeien tussen stal en wei. Elke dag een periode opsluiten op een perceel is beter voor de drogestofopname, maar ook arbeidsintensief. Daarom voeren ze de koeien bij met vers gras. Zo benutten ze eiwit uit herfstgras én de niet-beweidbare percelen ook beter.

Het melkveebedrijf, tien kilometer ten noorden van Groningen, beschikt over 144 hectare land. Droogte en muizen gaven het grasland vol met rode (maaipercelen) en witte klaver (weidepercelen) in 2014 behoorlijk op z'n donder. Graslandvernieuwing met gras-klavermengsels staat voor dit jaar dan ook prominent op de agenda.

Verder gaan de veehouders na tien jaar weer mais telen. Niet alleen omdat een tussengewas goed is voor opbrengstverhoging van grasklaver, maar vooral omdat met name de verse koeien kampen met energietekort. Ze constateren een structureel stikstoftekort op hun percelen. 'We missen net dat beetje kunstmest dat het gras snel op gang helpt. Dat maakt het gras minder verteerbaar, wat de benutting van eiwit en energie onder druk zet.' |

Plannen voor 2015

- ✓ Opbrengst van 11,5 ton droge stof op maaipercelen omhoog krijgen
- ✓ Stoppen met zwaar natuurbeheer voor een hogere grasopbrengst
- ✓ Na tien jaar weer 8,5 hectare mais in bouwplan
- ✓ Twintig hectare land graslandvernieuwing met gras-klavermengsel

Naam: **Geert Cools**
 Aantal koeien: **52**
 Aantal hectare: **20**
 Uitdaging: **hoge productie en weidegang**

➔ 1 film en 8 blogs gedurende grasseizoen 2015
 te zien op www.veeteelt.nl/voeding

Geert Cools: 'Ik ben een late maaier, voor de structuur'

Grasopname leidend

In het voorjaar dient het weidegras als voorgerecht, in de zomermaanden is het het hoofdgerecht en in de herfst dient het als dessert. Melkveehouder Geert Cools (54) uit Oost-Vlaanderen serveert zijn koeien tijdens het weideseizoen een driegangendiner, waarin het grasaandeel per gang verandert.

Cools heeft 52 koeien met 21 hectare land. Daarvan is 11 hectare grasland. Op 10 hectare zaait hij in de herfst Italiaans raigras, dat hij in het voorjaar inkuilt. Daarna zaait hij op die percelen mais in, zodat hij in één jaar veel droge stof van die hectares haalt. Ondanks de intensiteit van het bedrijf gaan de koeien toch naar buiten. Dat staat los van de ook in België opspelende discussie rondom weidegang. 'Wij zijn ook graag buiten als het mooi weer is, daarom kan ik het niet

over mij hart verkrijgen om de koeien tot de eerste snede binnen te houden', zegt hij.

Als het weer meezit, gaan de koeien van Cools begin april naar buiten. De drie uren weidegang in het begin worden in ruim een maand tijd opgebouwd naar acht uren. In oktober of november wordt het weiden zo ook weer afgebouwd. In mei, juni en juli vormt vers gras het hoofdbestanddeel in het rantsoen.

's Winters, als de koeien op stal staan, bestaat het rantsoen uit 25 kilo mais, 13 kilo graskuil, 11 kilo perspulp, 5 kilo bierbostel en 1,8 kilo eiwit uit samengesteld krachtvoer. Tijdens het weideseizoen wordt het aandeel gras stapsgewijs opgevoerd en de andere bestanddelen in het rantsoen teruggebracht. Dat is vrij bijzonder, omdat de meeste boeren in

België het rantsoen constant houden en alleen het aandeel kuilgras aanpassen.

11.000 kilo melk per koe

'Gras is het gezondste voedsel, daar moet je zo veel mogelijk van in de koe krijgen', vindt Cools. Voor de graskuil streeft hij naar een percentage van 40 procent droge stof. 'Dat levert de beste voederwaarde om de melkproductie op peil te houden.' Het rollend jaargemiddelde van de 52 melkkoeien toont een melkproductie van 11.067 kg melk met 3,90% vet en 3,52% eiwit.

Om de vijf jaar gaat het grasland over de kop.' De melkkoeien krijgen alleen kuil van de eerste snede gevoerd. Vorig jaar won hij die op 4 mei. 'Ik ben een late maaier, voor de structuur. Daar blijven de koeien gezonder bij', zegt Cools. |

Plannen voor 2015

- ✓ Via onder meer goed gras de krachtvoerkosten met 125 euro per koe verlagen
- ✓ Kuil met drogestofpercentage van 40 procent van het land afhaken
- ✓ Met voldoende structuur in het rantsoen veeartskosten verder verlagen
- ✓ Melkproductie handhaven op 11.000 kg per koe

Naam: **Edwin Dinkelman**
 Aantal koeien: **175**
 Aantal hectare: **67**
 Uitdaging: **aandeel vers gras
 in de koe verhogen**

➔ 1 film en 8 blogs gedurende grasseizoen 2015
 te zien op www.veeteelt.nl/voeding

Edwin Dinkelman: 'Pas bij premie van 2 cent weer nadenken over weiden'

Veel vers gras voor voerhek

Percelen die voor stalvoeren acht keer gemaaid werden, brachten vorig jaar wellicht al 15 ton droge stof op. De KringloopWijzer brengt die opbrengst nog niet verfijnd in beeld, wel die van de graskuil: 13,5 ton droge stof per hectare in 2014.

Melkveehouder Edwin Dinkelman (32) uit Lochem denkt dat er met scherp management en grasveredeling nog behoorlijk rek zit in de opbrengst. Hij boert in maatschap met zijn ouders Jan (61) en Ennie Dinkelman (60). Ook zijn vrouw Lotte (31) werkt mee. Met 175 koeien en 55 gebruikshectares is er structureel gebrek aan ruwvoer.

'Vorig jaar zetten we 2000 kuub mest af, terwijl we 30 hectare gras, 15 hectare mais en 300 ton perspulp aankochten.' Dit jaar komt er 12 hectare huurland bij, wat weer iets lucht geeft. Vanwege de

landkrapte, maar ook vanwege de slechte verkaveling en de kleine perceelsomvang kiest Dinkelman voor opstallen met zomerstalvoeren. 'Dat levert zowel kwalitatief als kwantitatief de meeste opbrengst.'

BEX-voordeel 23 procent fosfaat

Nog meer vers gras voor de koeien krijgen en minder gras inkuilen, luidt het parool voor 2015. Dinkelman: 'Vers gras bevat 1100 vem, ingekuild gras hooguit 950. Bovendien levert zomerstalvoeren BEX-voordeel op, in 2014 14 procent voor stikstof en 23 procent voor fosfaat.' Hij stelt ook dat zomerstalvoeren financieel aantrekkelijker is dan summerfeeding. 'In één werkgang maaien en ophalen spaart diesel uit. We hoeven niet te schudden en te harken noch te investe-

ren in kuilplaten. En door besparingen op loonwerk is de liquiditeitsstroom hoger.'

De weidepremie van één cent van FrieslandCampina triggert Dinkelman dan ook niet om te weiden. 'Vier jaar geleden hebben we het geprobeerd, dat is slecht bevallen. Eigenlijk laat de huiskavel het gewoon niet toe. Pas bij een premie van twee cent ga ik misschien weer nadenken over weidegang.'

Voor de smakelijkheid is een aantal percelen ingezaaid met een gras-klavermengsel. Om veel eiwit van het land te krijgen verdeelt de maatschap de drijfmestgift in het voorjaar in twee delen: 15 kuub op 15 februari en nog eens 15 kuub eind maart. 'We laten het gras niet heel lang groeien. Snel maaien zorgt voor een snelle hergroei en veel eiwit.'

Plannen voor 2015

- ✓ Smakelijk gras voor het voerhek aanbieden
- ✓ De drogestofopbrengst van 13,5 ton per hectare omhoog brengen
- ✓ Aandeel vers gras in koe verhogen ten kosten van kuilgras
- ✓ Veel hoog kwalitatief ruwvoer verbouwen